

Một số hiện tượng trong Cách mạng công nghiệp dưới góc nhìn học thuyết Marx

Nội dung

1

- Tiểu sử Karl Marx

2

- Tóm tắt hệ thống học thuyết Marx

3

- Cách mạng công nghiệp dưới góc nhìn học thuyết Marx

4

- Thảo luận

1. Tiểu sử Karl Marx

Tiểu sử Karl Marx: Giai đoạn 1818 – 1835

5/5/1818

- Karl Marx ra đời tại Trier, Vương quốc Phổ trong gia đình luật sư trung lưu, con thứ 3 trong 9 anh chị em

1830

- 12 tuổi, Marx vào học trường trung học Trier. Chính quyền Phổ thay thế hiệu trưởng và các giáo viên theo chủ nghĩa nhân văn bằng các giáo viên theo phái bảo thủ

1835

- 17 tuổi, Marx học Luật tại Đại học Bonn theo ý cha, mặc dù muốn học triết và văn học.
- Tham gia Câu lạc bộ Nhà thơ (bị cảnh sát theo dõi), đồng chủ tịch Câu lạc bộ Quán rượu Trier (nhậu), thách đấu thành viên của Đoàn sinh viên Borussia tại Bonn (quý tộc)
- Điểm sa sút, bị cha chuyển trường đến Đại học Berlin

Tiểu sử Karl Marx (1836 – 1841)

- Suy nghĩ lại về cuộc đời, chăm học hơn
- Học luật tại Đại học Berlin, vẫn đam mê triết học
- Tham gia nhóm những người Hegel trẻ, tiếp thu phương pháp biện chứng từ Hegel
- Viết tiểu thuyết “Bò cạp và Felix”, kịch “Oulanem”
- Viết thư tình tán Jenny von Westphalen, con của bạn bố, hơn 4 tuổi
- 1841: 23 tuổi, tiến sĩ, luận án “Sự khác biệt giữa triết học tự nhiên của Epicurus với triết học tự nhiên của Democritus”

Tiểu sử Karl Marx: Giai đoạn 1842 – 1845

1842

- Marx đến Cologne, viết báo cho tờ Nhật báo sông Rhine, tư tưởng CNXH

1843

- Nhật báo sông Rhine bị đình bản
- Marx cưới Jenny
- Marx đến Paris viết cho Niên giám Đức – Pháp

1844

- Marx gặp Friedrich Engels, chuyển sang nghiên cứu kinh tế chính trị.
- Marx viết “Bản thảo kinh tế - triết học 1844”

Hình ảnh từ phim “Karl Marx thời trẻ”

Tiểu sử Karl Marx:

Giai đoạn 1845 – 1849

1845

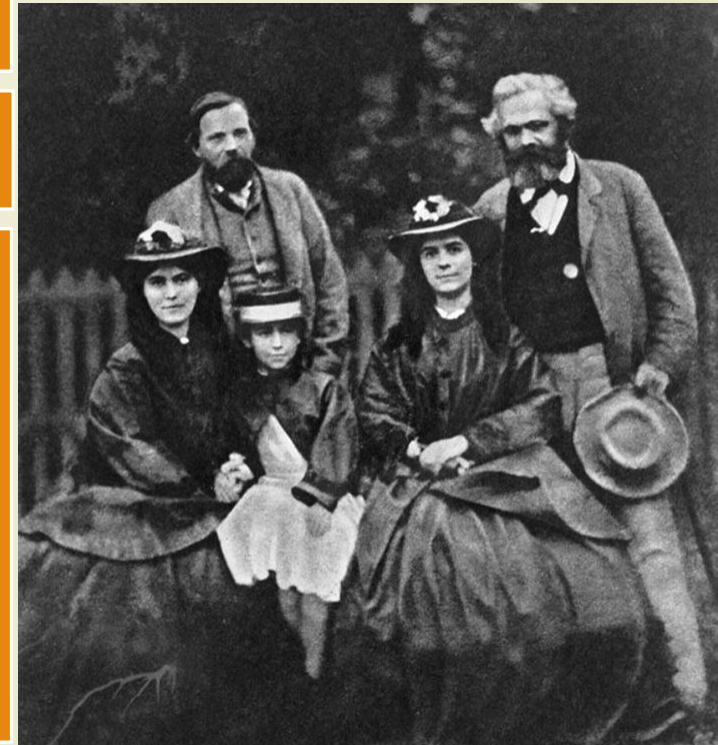
- Marx và nhiều nhà cách mạng khác bị trục xuất khỏi Pháp.
- Marx và Engel sang Bỉ.

1847

- Xuất bản “Sự khốn cùng của triết học”

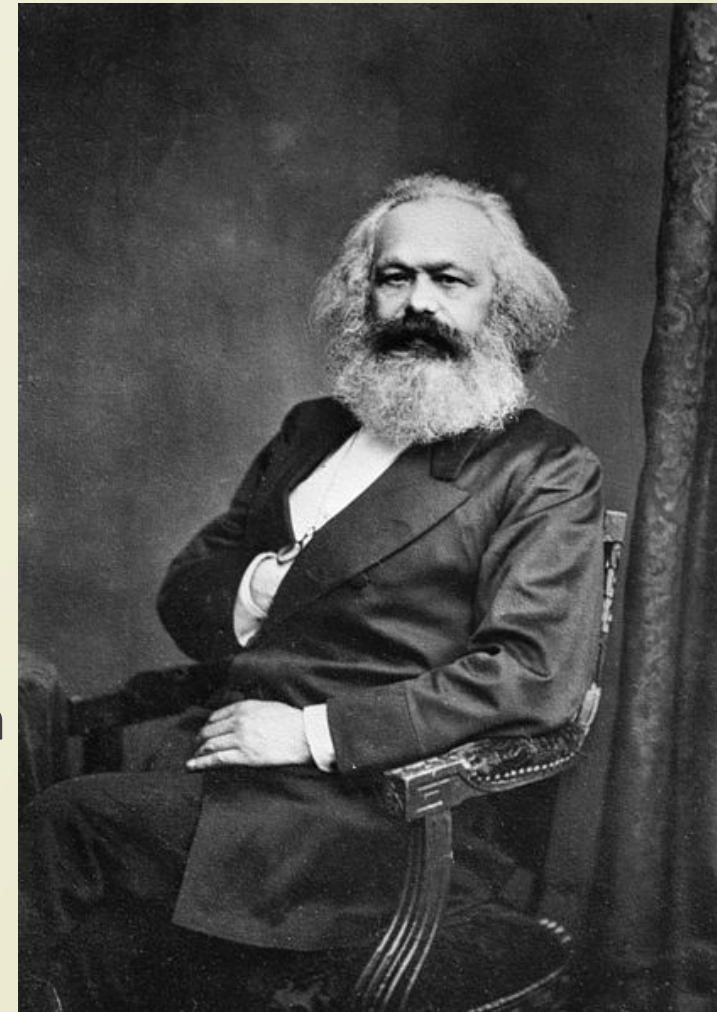
1848

- Xuất bản “Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản” như bản tuyên ngôn của Liên đoàn Cộng sản châu Âu
- Cách mạng 1848 toàn châu Âu. Marx sang Pháp tham gia Cách mạng tháng 6. Cách mạng không thành

Tiểu sử Karl Marx: Giai đoạn 1849 – 1883

- **2/1849:** Marx về Cologne (Đức) lập Tân nhật báo sông Rhine. Tờ báo bị đình bản. Marx 2 lần bị đưa ra tòa xét xử nhưng trắng án. Về Pháp thì bị Pháp trục xuất.
- **5/1849:** Marx và gia đình sang Anh
- Nghiên cứu kinh tế chính trị tại phòng đọc của Thư viện Anh, nay là Bảo tàng Anh
- Tham gia lãnh đạo Quốc tế Cộng sản I
- **1867:** Xuất bản Tư bản, quyển 1
- **1871:** Công xã Paris nổ ra và thất bại, Marx viết “Nội chiến ở Pháp” để ủng hộ công xã
- **14/3/1883:** Marx mất ở London, được chôn cất tại nghĩa trang Highgate

Quận Soho, London, Vương quốc Anh

- <http://www.marxwalks.com/>

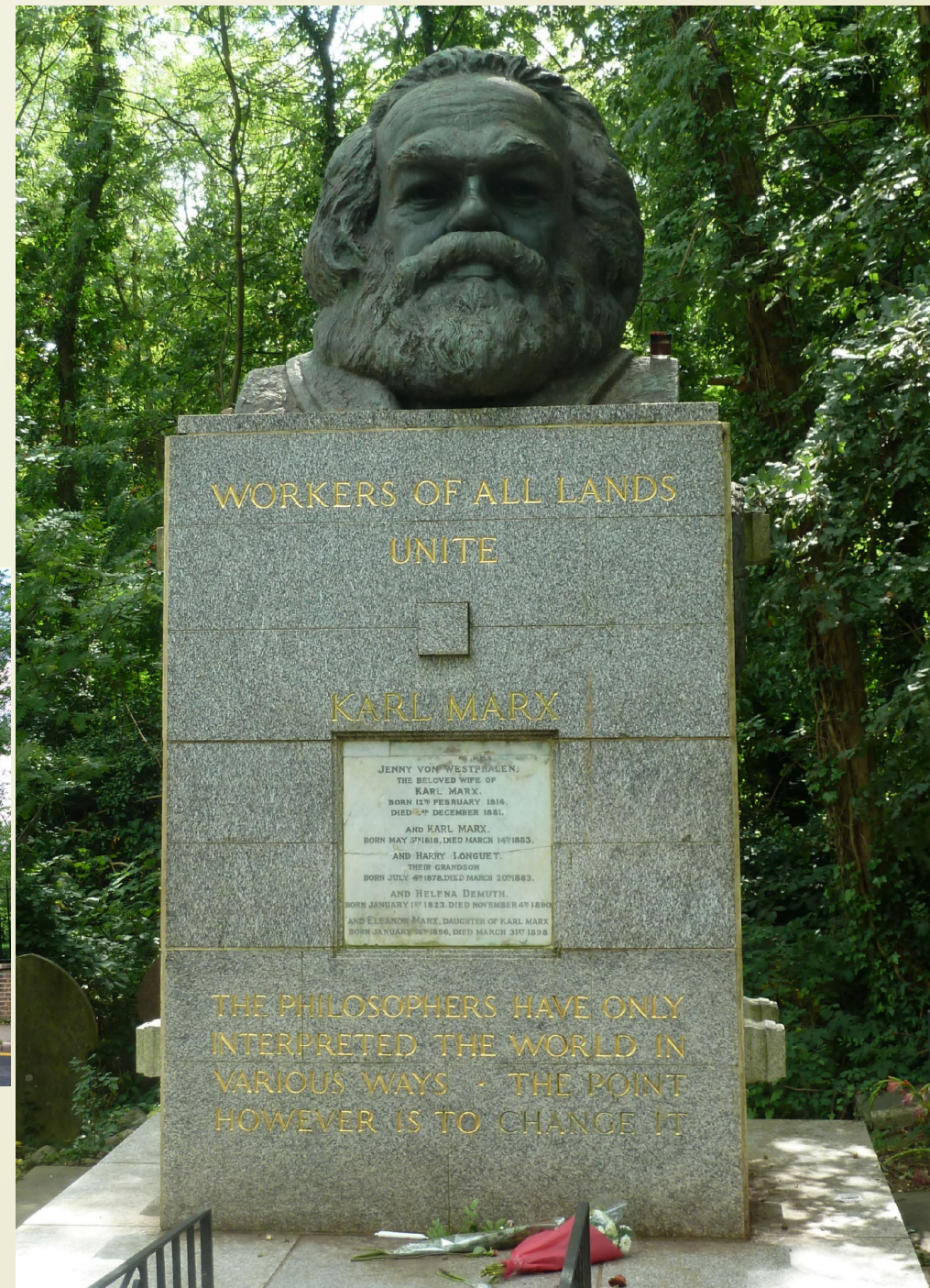
9. LONDON LIFE: A Street Market in Soho, the Latin Quarter.

Phòng đọc Bảo tàng Anh

Nghĩa trang Highgate

2. Đôi nét về học thuyết Marx

Ý tưởng chính:

1) Phương pháp duy vật biện chứng

Duy vật: Vật chất quyết định ý thức

Biện chứng: Chính đề - Phản đề - Hợp đề

I. Nguyên lý về mối liên hệ phổ biến

1. *Cái chung và cái riêng*
2. *Bản chất và hiện tượng*
3. *Nội dung và hình thức*
4. *Nguyên nhân và kết quả*
5. *Khả năng và hiện thực*
6. *Tất nhiên và ngẫu nhiên*

II. Nguyên lý về sự phát triển

1. *Quy luật mâu thuẫn*: nguồn gốc của sự phát triển
2. *Quy luật lượng - chất*: cách thức, hình thức của sự phát triển
3. *Quy luật phủ định*: khuynh hướng của sự phát triển.

Ý tưởng chính:

2) Chủ nghĩa duy vật lịch sử

Cộng sản
nguyên
thủy

Nô lệ

Phong
kiến

Chủ nghĩa
tư bản

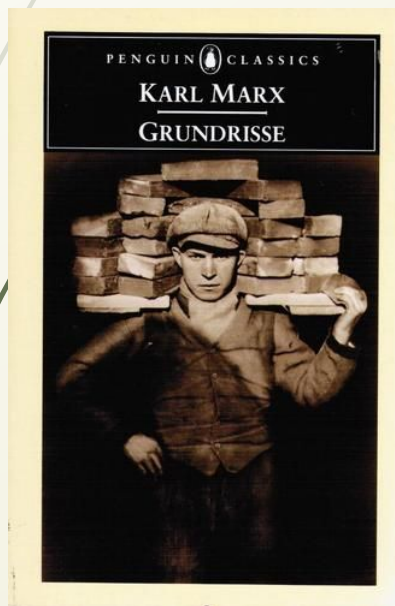
Chủ nghĩa
xã hội

Chủ nghĩa
cộng sản

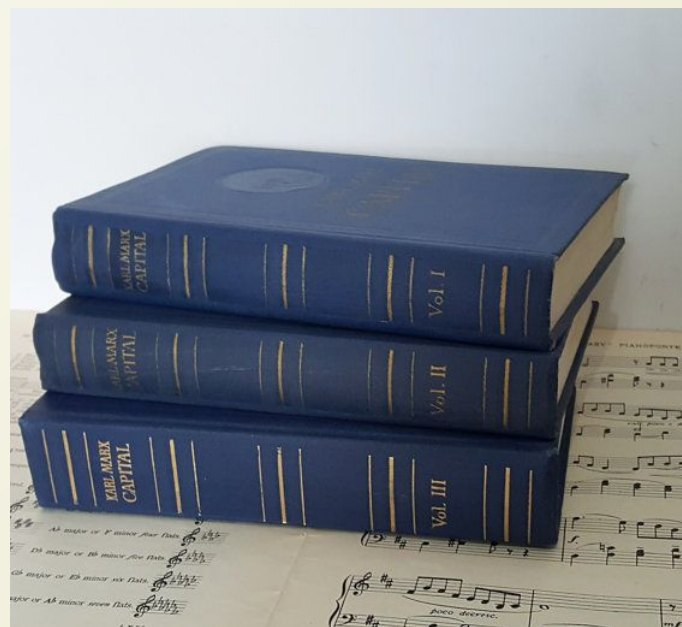
Ý tưởng chính:

3) Mô tả chủ nghĩa tư bản

- Quá trình phát triển
- Các mâu thuẫn của chủ nghĩa tư bản dẫn đến khủng hoảng

Bản thảo Các vấn đề cơ bản trong phê bình kinh tế chính trị học

Tư bản – Phê bình kinh tế chính trị học

Lý thuyết về giá trị thặng dư

Ý tưởng chính:

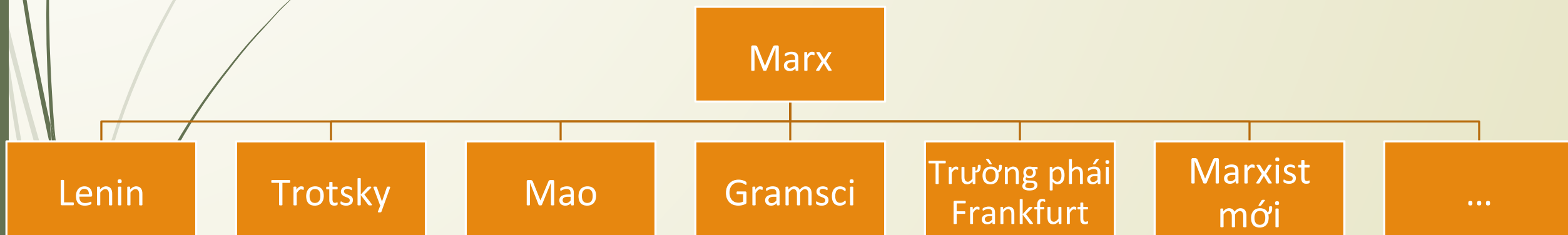
4) Học thuyết giá trị:

- Giá trị sử dụng đến từ lao động trực tiếp
- Giá trị trao đổi đến từ lao động trừu tượng
- Nhìn giá trị từ góc độ toàn xã hội tại một lát cắt không gian - thời gian: ***thời gian lao động cần thiết của xã hội***: Ở một trạng thái xã hội nhất định, trong điều kiện sản xuất trung bình của xã hội, với cường độ lao động trung bình của xã hội, và với trình độ lao động trung bình của toàn xã hội

Một số từ khóa trong kinh tế chính trị Marx

- Commodity (Thương phẩm? Hàng hóa?)
- Giá trị sử dụng
- Giá trị trao đổi
- Giá trị
- Giá trị thặng dư (tuyệt đối & tương đối)
- Bóc lột
- Phân công lao động
- Sự tách biệt (alienation / entfremdung)
- Giai cấp vô sản
- Giai cấp tư sản

Học thuyết Marx và các trường phái

3. Một số hiện tượng của cách mạng công nghiệp dưới góc nhìn học thuyết Marx

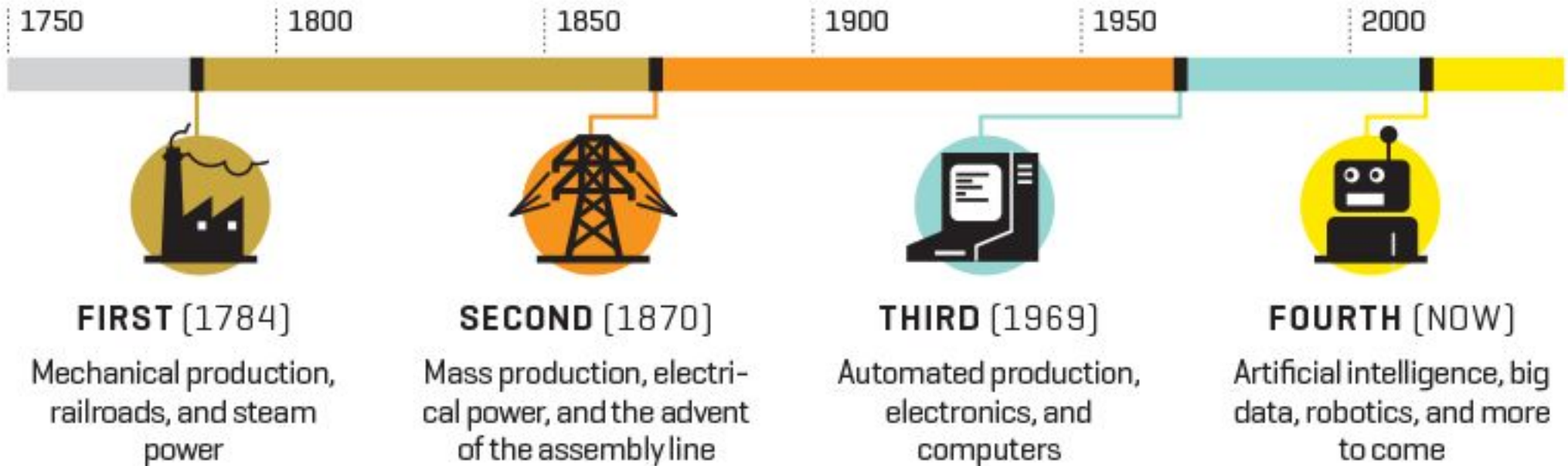
Cách mạng công nghiệp là gì?

- Cách mạng công nghiệp là sự thay đổi trong phương pháp và đặc điểm của việc tổ chức kinh tế, bao gồm:
 1. Ứng dụng khoa học kỹ thuật rộng rãi
 2. Chuyên môn hóa sản xuất hướng đến phục vụ thị trường toàn quốc và toàn cầu
 3. Dịch chuyển dân cư từ nông thôn ra thành thị
 4. Quy trình sản xuất sản phẩm được tổ chức theo quy mô lớn
 5. Lao động dịch chuyển từ khai thác sản phẩm sơ cấp sang chế biến
 6. Tư bản thay thế lao động theo chiều rộng và chiều sâu
 7. Sự phát triển của các tầng lớp xã hội và nghề nghiệp dựa trên việc sở hữu và quan hệ với phương tiện sản xuất dựa vào tư bản (không tập trung vào đất như trước)

(Phyllis, D. (1979). The first industrial revolution. Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp 1 – 6)

Các cuộc cách mạng công nghiệp

THE FOUR INDUSTRIAL REVOLUTIONS

1) Máy móc thay thế lao động con người

- Khoa học kỹ thuật phát triển
- Một số công đoạn lao động, nghề nghiệp được thay thế bằng máy móc

2) Phân công lao động ngày càng cao

- Phân công lao động ngày càng cao
- Máy móc ngày càng phức tạp làm các thao tác lao động ngày càng trở nên đơn giản, độ chuyên môn hóa cao
- Phần đông người lao động không cần kiến thức chuyên môn quá cao

3) Thay đổi cơ cấu lao động

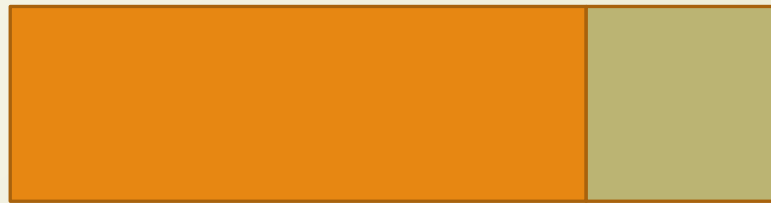
- Ở giai đoạn đầu của chu kỳ công nghệ: người lao động bị chia làm 2 thành phần
 - Lao động tay nghề thấp làm thao tác trên máy
 - Lao động tay nghề cao nắm công nghệ, bảo dưỡng máy, sửa chữa máy
- Ở giai đoạn cuối của chu kỳ công nghệ:
 - Lao động tay nghề thấp của chu kỳ này bị thay thế bởi máy móc phức tạp hơn của chu kỳ sau
 - Lao động tay nghề cao của chu kỳ này trở thành lao động tay nghề thấp của chu kỳ sau

4) Bóc lột tăng

- Bóc lột là bắt người lao động làm việc nhiều hơn thời gian lao động cần thiết.

(Ở một trạng thái xã hội nhất định, trong điều kiện sản xuất trung bình của xã hội, với cường độ lao động trung bình của xã hội, và với trình độ lao động trung bình của toàn xã hội)

- Bóc lột tăng: tuyệt đối và tương đối

Thời gian lao động cần thiết

Thời gian lao động thặng dư

4a) Bóc lột tăng tuyệt đối: Thời gian làm việc tăng

Thời gian lao động cần thiết

Thời gian lao động thặng dư

Thời gian lao động cần thiết

Thời gian lao động thặng dư

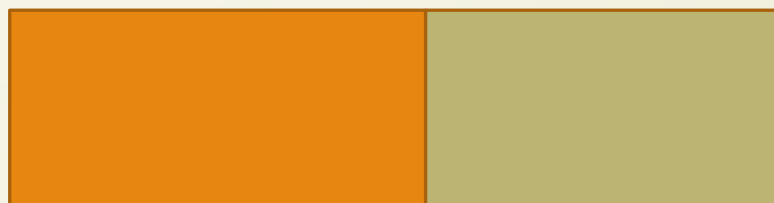
4b) Bóc lột tăng tương đối: Cường độ lao động tăng

- Năm 1931, John Maynard Keynes dự báo rằng nhờ có tiến bộ khoa học công nghệ, đến năm 2030 con người chỉ phải làm việc 15 tiếng/tuần (3 tiếng/ngày) là đủ sống (Keynes, J. (1931). *Economic Possibilities for our Grandchildren*. In: Keynes, ed. *Essays in persuasion*. New York: W.W.Norton & Co., 1963, pg. 358-373.)
- Nhưng đến 2017, người lao động các nước OECD vẫn phải làm 40 tiếng/tuần (8 tiếng/ngày) (http://laborsta.ilo.org/data_group_E.html)

Thời gian lao động cần thiết

Thời gian lao động thặng dư

Thời gian lao động cần thiết

Thời gian lao động thặng dư

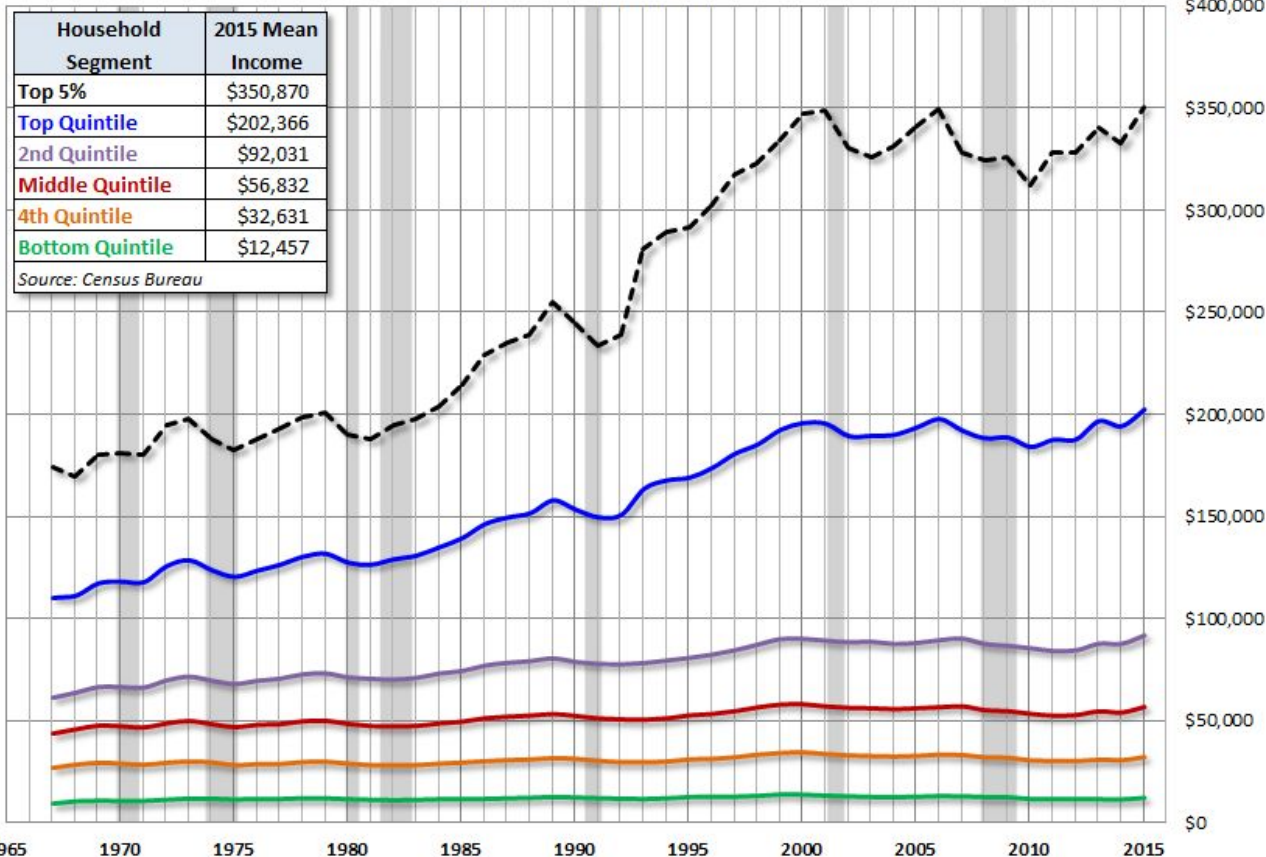
4) Bóc lột tăng: Thể hiện qua khoảng cách giàu nghèo

Source: Census Bureau
Data from 1967-2015

Real (Inflation-Adjusted) Average Household Income
By Quintile and Top 5 Percent

With Recessions Highlighted

dshort.com

- Thu nhập của người lao động tăng so với trước kia
- Nhưng khối tài sản của nhà tư bản tăng nhanh hơn rất nhiều

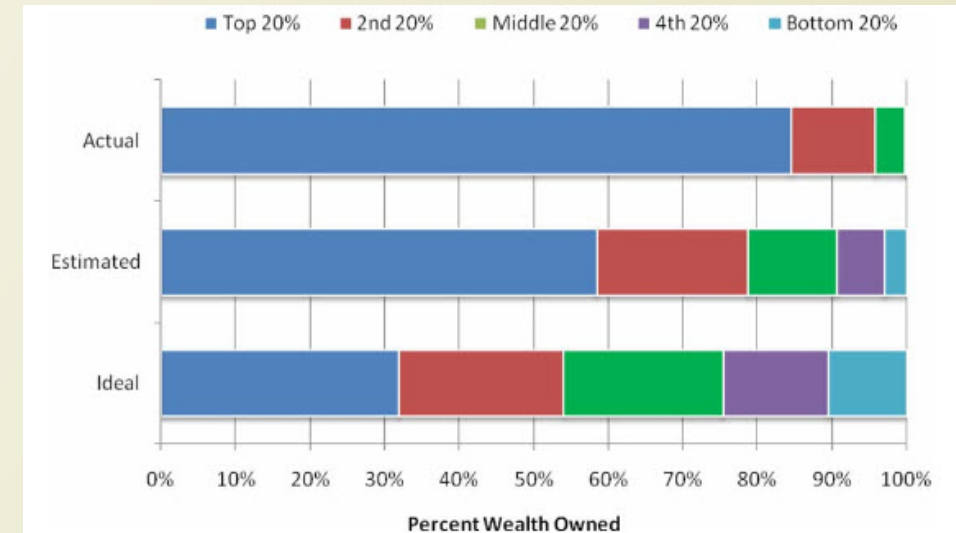
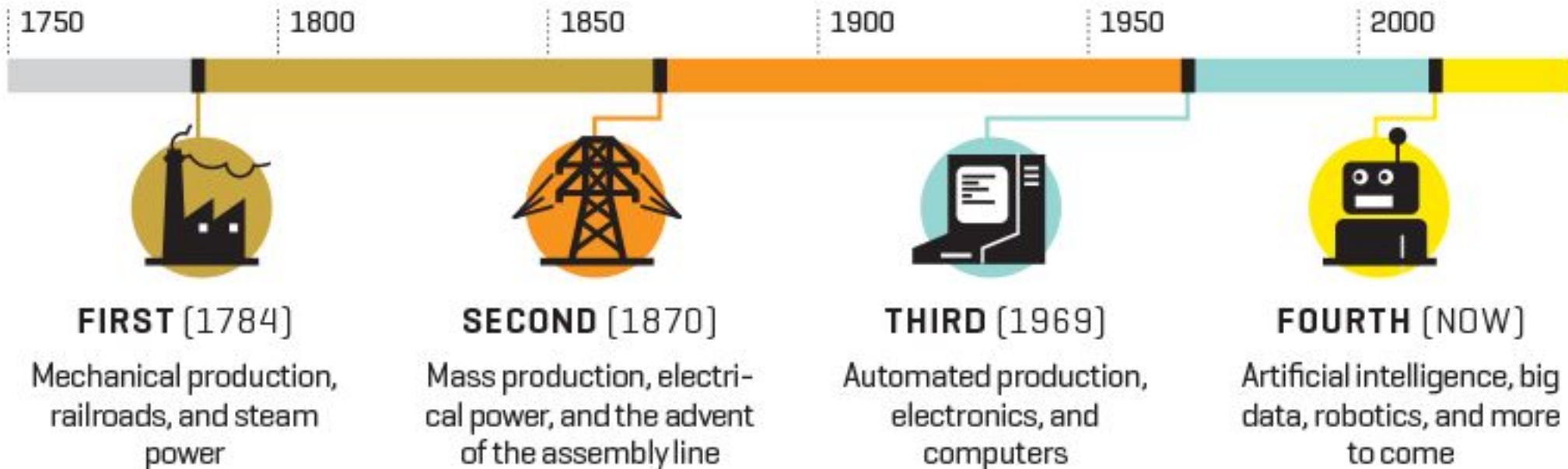

Fig. 2. The actual United States wealth distribution plotted against the estimated and ideal distributions across all respondents. Because of their small percentage share of total wealth, both the "4th 20%" value (0.2%) and the "Bottom 20%" value (0.1%) are not visible in the "Actual" distribution.

Norton, M., Ariely, D. (2011). Building a Better America—One Wealth Quintile at a Time. *Perspectives on Psychological Science* 6, no. 1 (January 2011): 9–12.

Phong trào đấu tranh của người lao động tăng cao

THE FOUR INDUSTRIAL REVOLUTIONS

Cách mạng 1848
toàn châu Âu

- Công xã Paris

- Cách mạng tháng 10
- Cách mạng châu Âu
1918 - 1919

- Cách mạng giải phóng
dân tộc

- Chống toàn cầu hóa
- Chiếm phố Wall

???

Phong trào đấu tranh của người lao động tăng cao

- <http://solidnet.org/>

Cảm ơn

